

2.1 Inleiding

Deze paragraaf geeft een beeld van het risicoprofiel van de gemeente Nijkerk. Dit doen we door de financiële risico's af te zetten tegen de beschikbare buffers om deze op te vangen. Tevens is in deze paragraaf een aantal financiële kengetallen opgenomen.

2.2 Kaderstelling

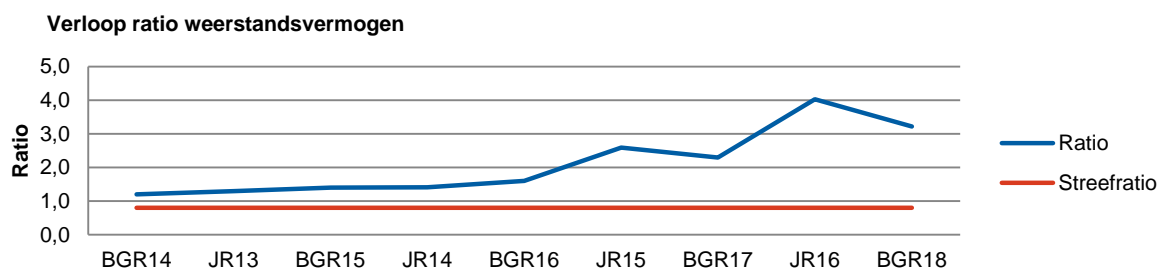
- Het Besluit Begroting & Verantwoording (BBV);
- Nota Risicomanagement

2.3 Inventarisatie van de structurele en incidentele weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden van de gemeente om onverwachte en substantiële tegenvallers te dekken. Bijvoorbeeld de algemene reserve en de reserve grondexploitatie, maar ook de onbenutte belastingcapaciteit. Hierbij onderscheiden we incidentele en structurele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit is bedoeld om rekeningtekorten, calamiteiten en incidentele tegenvallers op te vangen. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de exploitatie op te vangen.

2.4 Incidenteel

De beschikbare weerstandscapaciteit is afgenomen ten opzichte van de laatste berekening (Jaarstukken 2016). De belangrijkste afwijking betreft de daling van het geprognosticeerd begrotingsresultaat 2018-2020, deze is minder positief dan de verwachting bij de 2e bestuursrapportage 2016.

Weerstandsvermogen

Conform de Nota risicomanagement wordt het weerstandsvermogen uitgedrukt in een ratio. Met behulp van dit verhoudingsgetal wordt bepaald of het incidenteel weerstandsvermogen toereikend is. De gemeente Nijkerk streeft naar een ratio van tenminste 0,8.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2017	Rekening 2016	Begroting 2018
Beschikbare weerstandscapaciteit	20.400	23.500	15.900
Gewogen risico's	9.065	5.835	4.935
Overschot (+) / tekort (-) weerstandscapaciteit	11.335	17.665	10.965
Ratio weerstandsvermogen *	2,3	4,0	3,2

* Ratio weerstandsvermogen = beschikbare weerstandscapaciteit / gewogen risico's

Weerstandscapaciteit

De beschikbare capaciteit wordt bepaald met behulp van de algemene reserve en de reserve grondexploitatie. Overige reserves betreffen bestemmings-/egalisereserves, deze worden niet ingezet om algemene risico's op te vangen.

Reserve Bedragen x € 1.000	Begroting 2017	Rekening 2016	Begroting 2018
Algemene reserve (saldo t+4)	11.800	17.800	10.800
Reserve bouwgrondexploitatie (saldo t)	8.600	5.700	5.100
Totaal weerstandscapaciteit	20.400	23.500	15.900

Inventarisatie risico's

Ten opzichte van de Jaarstukken 2016 zijn er geen substantiële wijzigingen te noemen.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2017	Rekening 2016	Begroting 2018
Risico's vermogen	1.605	1.605	1.605
Gewogen risico's grondexploitatie*	7.460	4.230	3.330
Totaal risico's	9.065	5.835	4.935

* Bron: MPG

Gewogen risico's - incidenteel Bedragen x € 1.000, -/- = voordeel	Begroting 2017	Rekening 2016	Begroting 2018
<i>FLO Brandweer</i> Op verzoek van de gemeente Nijkerk voert de VGGM de FLO-overgangsregeling uit. De onzekerheid van de hoogte wordt veroorzaakt door individuele keuzemogelijkheden die de regeling biedt met betrekking tot de omvang van non-activiteitsverlof.	225	225	225
<i>Bestuurlijke ontvlechting Muziekschool Noordwest Veluwe</i> Door het faillissement van de Stichting Muziekschool Noordwest Veluwe (2013) en het faillissement van Studio 155 (2014) is het onduidelijk hoeveel medewerkers een eventueel beroep op de garantstelling gaan/willen doen. Daarnaast is het onduidelijk of de garantstellingovereenkomst wel van toepassing is omdat er in de overeenkomst niets opgenomen is over een faillissement.	230	230	230
Grote Kans (GK) = 75% risico	455	455	455
<i>Veranderplan, frictiekosten</i> Voor de frictiekosten als gevolg van de veranderende organisatie is een bedrag gereserveerd van € 3,5 miljoen. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de aanpassing AOW-leeftijd in pensioenregelingen en de aanpassing van de arbeidsvoorwaardenregeling.	250	250	250
<i>Corlaer College</i> In 2015 heeft de Hoge Raad (HR) uitspraak gedaan inzake cassatie gemeente Nijkerk Corlaer 1 college. Corlaer 1 is financieel afgewikkeld in 2016. De uitspraak van de HR biedt nog perspectief voor de later gerealiseerde uitbreiding van Corlaer (Corlaer 2). De procedure om de btw van Corlaer 2 bij de fiscus terug te vorderen is opgestart. De mogelijkheid dat we de btw van Corlaer 2 terugkrijgen van de fiscus benoemen we hier als positief risico (kans).	-500	-500	-500
Middelgrote Kans (MK) = 50% risico	-250	-250	-250
<i>Garantstellingleningen</i>	1.400	1.400	1.400
Kleine Kans (KK) = 25% risico	1.400	1.400	1.400

2.5 Structureel

Weerstandsvermogen

Wanneer de structurele weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de exploitatierisico's ontstaat het volgende beeld:

Weerstandsvermogen	2018 x € 1.000	2019 x € 1.000	2020 x € 1.000	2021 x € 1.000
Onbenutte budgettaire capaciteit	-41	519	642	590
Onbenutte belastingcapaciteit	5.100	5.100	5.100	5.100
Exploitatierisico's	-515	-515	-515	-515
Totaal	4.544	5.104	5.227	5.175

Uit bovenstaande tabel blijkt dat onze gemeente genoeg capaciteit heeft om toekomstige exploitatierisico's te kunnen opvangen.

Onbenutte budgettaire capaciteit

De onbenutte budgettaire capaciteit wordt bepaald door de post onvoorzien en het saldo van de begroting over de jaren 2018-2021. De uitkomst van de onbenutte budgettaire capaciteit bedraagt:

Onbenutte budgettaire capaciteit	2018 x € 1.000	2019 x € 1.000	2020 x € 1.000	2021 x € 1.000
Onvoorzien	24	24	24	24
Saldo programmabegroting 2018-2021	-65	495	618	566
Totaal	-41	519	642	590

Onbenutte belastingcapaciteit

Bij de bepaling van de onbenutte belastingcapaciteit wordt gekeken naar de ruimte die aanwezig is om de OZB-tarieven nog te verhogen. Hiertoe wordt het maximaal toegestane tarief vergeleken met de tarieven van de gemeente Nijkerk. Voor de maximale tarieven wordt uitgegaan van de normen volgens het "redelijk peil" zoals dat wordt gehanteerd voor de toelating tot artikel 12 van de financiële verhoudingswet. Dit redelijk peil wordt jaarlijks gepubliceerd in de meicirculaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Op basis van de laatst beschikbare gegevens (meicirculaire 2017) is dit 0,1952% van de totale WOZ-waarde.

De Financiële-verhoudingswet (Fvw) bepaalt dat de eigen inkomsten van een gemeente een bepaald redelijk peil hebben, wil zij in aanmerking komen voor een aanvullende uitkering op basis van artikel 12 Fvw. Om dat te kunnen beoordelen moet duidelijk zijn welke eigen inkomsten daarbij worden betrokken en wat een redelijk peil is. Daarbij gaat het om de eigen inkomsten uit:

- de onroerende-zaakbelastingen (OZB);
- de rioolheffingen;
- de afvalstoffenheffingen en reinigingsrechten.

Bij gemaximaliseerd tarief bedraagt de OZB-opbrengst voor de gemeente Nijkerk € 13,4 miljoen. De huidige raming van de OZB-opbrengst bedraagt € 8,3 miljoen. Dit brengt de onbenutte belastingcapaciteit op een bedrag van € 5,1 miljoen. De onbenutte belastingcapaciteit wordt voor de provincie in de monitoring steeds belangrijker. Daarnaast is het een ijkpunt voor het financieel beleid dat de gemeente Nijkerk voert.

Specifieke risico's

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de specifieke risico's die een structureel effect kunnen hebben binnen de exploitatie.

Gewogen risico's - structureel -/- = voordeel	2018 x € 1.000	2019 x € 1.000	2020 x € 1.000	2021 x € 1.000
<i>Instandhouding sportaccommodaties</i> Het budgettaire effect van de instandhouding van de sportaccommodaties is in de Voorjaarsnota 2016 budgettair verwerkt middels een ingroeivariant. Dit maakt dat de komende jaren het	0	0	0	p.m.

Gewogen risico's - structureel	2018	2019	2020	2021
<i>-/- = voordeel</i>	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
budget nog moet oplopen met iedere nieuwe jaarschijf die aan het meerjarenperspectief wordt toegevoegd. Dit laatste geven we weer als p.m. De jaarschijf 2021 is in de begroting 2018, conform de ingroeivariant, opgehoogd met € 40.000.				
Grote Kans (GK) = 75% risico	0	0	0	p.m.
Niet van toepassing	0	0	0	0
Middelgrote Kans (MK) = 50% risico	0	0	0	0
<i>Instandhouding maatschappelijk vastgoed</i>	140	140	140	140
Het onderhoud van openbare gebouwen is thans structureel budgettair geregeld via een beheerplan. Voor normaal jaarlijks onderhoud en voor groot onderhoud zijn dan budgetten beschikbaar. Voor renovatie c.q. totale vervanging ligt dat anders. Indien de keuze wordt gemaakt om zoveel mogelijk openbare gebouwen en/of gemeentelijke eigendommen af te stoten dan vervalt de plicht tot instandhouding daarvan en blijft deze beperkt tot gemeentelijke gebouwen waarin eigen diensten zijn ondergebracht aangevuld met een enkel bijzonder gebouw (zoals monument gemeentetoren). Investerings in de onderwijs-accommodaties zijn voorzien via het IHP. Nog niet voor alle gemeentelijke gebouwen is voldoende in beeld of er genoeg herinvesteringsruimte binnen de gemeentelijke begroting zit voor nieuwbouw/renovatie. Voor het onderhoud is er wel voldoende beschikbaar in het beheerplan gemeentelijke gebouwen. Het risico van € 550.000 wordt ingeschat op kleine kans.				
<i>3D's</i>	350	350	350	350
Met betrekking tot de 3D's zijn er veel onzekerheden. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het open-eind-karakter van de diverse regelingen, de toekomst van de sociale werkvoorziening, de toename van het aantal statushouders, en de grilligheid van de hoogte van de rijksbijdragen. Deze onzekerheden zijn moeilijk te kwantificeren. Voorshands zijn wij uitgegaan van 10% van de omvang van het deelfonds sociaal domein, met een gewogen kleine kans.				
<i>Renterisico</i>	25	25	25	25
Het renteniveau ligt op een historisch laag punt. Voor de komende tijd ligt een rentestijging dan ook meer voor de hand dan een verdere daling. Een stijging van de rente heeft uiteraard ook effect op onze rentelast. Een stijging van 1,00% kost ons ± € 100.000.				
<i>BTW samenwerkingsverbanden</i>	0	0	0	0
Onder andere om de taken op het gebied van de decentralisaties jeugd, participatie en zorg te kunnen uitvoeren, worden gemeenten genoodzaakt tot samenwerken. Samenwerken brengt onvermijdelijk btw-gevolgen met zich mee. Macro gezien kan het ingevoerde BCF plafond nog leiden tot een landelijk nadeel voor alle gemeenten. Voor de samenwerking met de gemeenten Bunschoten, Leusden, Putten en Nijkerk geldt naar huidig inzicht, dat bij de organisatievorm, gastheermodel, er een btw risico is. Ditzelfde geldt voor de Vennootschaps-plicht (vpb) per 1-1-2016. De fiscus heeft inmiddels aangegeven dat het risico marginaal is.				
Kleine Kans (KK) = 25% risico	515	515	515	515
<i>Vennootschapsbelasting</i>	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Bij de Voorjaarsnota 2016 is besloten de in verband met de grondexploitatie verschuldigde Vennootschapsbelasting te dekken uit het resultaat van de grondexploitatie dan wel uit de reserve grondexploitatie. Het ziet er nu niet naar uit dat de Vennootschapsbelastingplicht per 2016 budgettaire consequenties heeft buiten de grondexploitaties.				
Risico's exploitatie	515	515	515	515

2.6 Kengetallen financiële positie

De kengetallen geven een globaal beeld van de financiële positie. Voor de 1^e globale beoordeling wordt aangesloten bij de zogeheten signaleringswaarden die afkomstig zijn uit onder meer de stresstest voor 100.000+ gemeenten. De kengetallen zijn ingedeeld in drie categorieën, waarbij categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Kengetal		Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	zondercorrectie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	>130%
	met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio		>50%	20-50%	<20%
Structurele exploitatieruimte		>0%	=0%	<0%
Grondexploitatie		<20%	20-35%	>35%
Belastingcapaciteit "Woonlasten meerpersoonshuishouden"		<95%	95-105%	>105%

Uitkomsten

In onderstaande tabel zijn de kengetallen opgenomen. Naast het opnemen van de tabel wordt een beoordeling gegeven van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot financiële positie.

Omschrijving	JR 2016	BGR 2017	BGR 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
Netto schuldquote	32%	52%	54%	40%	34%	37%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	27%	51%	53%	40%	34%	37%
Solvabiliteitsratio	44%	41%	40%	45%	48%	46%
Structurele exploitatieruimte	3,3%	0%	0%	0%	0%	1%
Grondexploitatie	30%	30%	26%	16%	14%	12%
Belastingcapaciteit "Woonlasten meerpersoonshuishouden"	77%	85%	83%	83%	83%	83%

De kengetallen laten een positief meerjarige ontwikkeling zien. Per saldo zijn wij een financieel gezonde gemeente.